

Campanar de Sant Mateu de Bages

Sant Mateu de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Església de Sant Mateu de Bages. Demarcació de Sant Mateu de Bages
Emplaçament	A uns 200 m del nucli de Sant Mateu de Bages, seguint un camí en direcció sud-est.
Alçada:	569
Coordenades:	
Latitud:	41.79555
Longitud:	1.73471
UTM Est (X):	394876
UTM Nord (Y):	4627850

Classificació

Número de fitxa	08229 - 179
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Pre-romànic Medieval
Segle	X
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Restaurat l'any 2000
Protecció	Inexistent
Número inventari	Sí: IPA 17093
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Restringit
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic
Fitxes associades:	

Descripció

Campanar preromànic de l'església parroquial de Sant Mateu de Bages. Es troba adossat a la meitat de la façana sud del temple, reconstruït en la seva pràctica totalitat al primer terç del segle XIX. Precisament, l'únic element que es va conservar de la construcció antiga és el campanar: sens dubte l'element més interessant del conjunt. És una construcció del segle X i constitueix un dels pocs exemples de campanar de torre coneguts a Catalunya en època pre-romànica. La torre, de planta quadrada, és formada per un ampli sòcol més tres pisos, amb diversos finestrals en forma de ferradura. La construcció es conserva gairebé sencera, per bé que se li ha escapat el cim i se n'ha atalusat la base. El parament és de pedres escairades a cop de martell en filades d'alçada desigual, unides amb morter. El primer tram té una sola finestra, amb arc de ferradura. A la part superior els finestrals intermedis són geminats i acabats amb arcs que adopten una lleugera forma de ferradura. Descansen sobre una columna central sobre la qual hi ha una reproducció dels capitells originaris, que avui es poden contemplar al Museu Comarcal de Manresa. La reproducció va ser feta pel mestre picapedrer Ramon Balcells. La part superior del campanar té un finestral a cada cara, rematat amb arc de ferradura.

La construcció de la torre, lleugerament irregular, forma un prisma de 2,97 m de costat per 15,80 m d'alçada. Les parets internes s'aprimen fent una mena de graó als 5,10 m de terra. Al campanar li fou afegit als segles XII-XIII un coronament en forma de terrat que tenia un amplit amb espitlleres. Amb això passava a ser, de fet, una torre de guaita. En la última restauració l'arquitecte va eliminar aquest afegit volent retornar el campanar a la seva suposada fisonomia preromànica (SITJES, 2013: 133).

Història

L'any 983 es consagrà l'església a Sant Llorenç, moment en què el campanar ja hi figura. L'església consta com a donació del comte de Cerdanya al monestir de Sant Llorenç prop de Bagà. L'any 1078 apareix una església de Sant Mateu, que cal suposar que és aquesta, en una deixa de la família vescomtal de Cardona. Sembla, doncs, que aleshores pertanyia a aquesta important família, que tenia una influència creixent a la zona de Sant Mateu i Castelltallat. L'any 1154 apareix en una llista de parròquies i des d'aleshores ha mantingut la funció parroquial. EL rector Valentí NOGUERA (1904) va publicar una monografia sobre Sant Mateu de Bages on ofereix un rectorologi de la parròquia, el qual va ser revisat i ampliat a finals de segle XX per mossèn Josep M. Riubrogent. El primer rector documentat de Sant Mateu és Maimó Rossella (1264). A partir d'aquesta data el registre continua, amb unes poques llacunes, fins als nostres dies. Mossèn NOGUERA (1904: 17) també esmenta un benefici per a capellans a la parròquia, fundat per mossèn Pere Rossella el 1315, el qual en la seva època ja havia desaparegut però que va tenir almenys 14 beneficiats, la major part de Santpedor. Un altre benefici fou fundat el 1399 per Romeu Rabassa, rector de Sant Miquel de Castellar. Hi consten 11 beneficiats i fou suprimit el 1770.

L'any 1600 es devia fundar la Confraria del Roser. Amb aquesta data comença el llibre de comptes d'aquesta confraria, conservat a l'Arxiu parroquial. I amb data de 1601 es conserva a l'església un pergami amb el segell del Papa Climent VIII. En aquest document el Papa concedeix diverses indulgències als membres de la confraria del Roser de Sant Mateu de Bages. Segons es diu explícitament, la confraria ja existia aquest any. Sembla, doncs, que el 1601 la confraria havia estat fundada feia poc i els feligresos van voler obtenir la benedicció i els beneficis papals. A la parròquia hi havia també altres confraries; concretament, la de Sant Isidre (documentada des de 1667), la de Sant Pere, Sant Salvador i Sant Antoni

(documentada des de 1683) i la de Sant Mateu (documentada des de 1771). Entre totes, però, la que tenia més arrelament era la del Roser. La confraria del Roser participava en l'organització d'una de les celebracions principals que es feia a la parròquia i que es coneixia com "fer la gala del ciri" (NOGUERA, 1905: 28). No sabem exactament en què consistia, però podria tenir relació amb el ball del ciri que es feia en altres poblacions, com ara a Castellterçol, i que simbolitzava el traspàs de poders entre els administradors vinculats a la parròquia d'un any i els del següent. L'església havia sofert al llarg dels anys diverses reformes, però el 1831 l'edifici antic, que es trobava molt malmès, fou substituït per un de nou que es va inaugurar el 17 de setembre de 1831. De la construcció antiga només se'n conservà l'antic el campanar. L'església va ser profanada durant la Guerra civil de 1936, i pràcticament tota l'ornamentació interior va quedar destruïda. Entre d'altres objectes del tresor desapareguts destaquen una creu processional i una casulla molt antiga.

L'any 2002 es va inaugurar l'obra de restauració del campanar, que el va restituir a la seva forma originària. Pel que fa a la rectoria, entorn de 1972 s'hi va habilitar a la planta baixa l'anomenat Museu de Sant Mateu, amb una exposició permanent d'eines agrícoles situades en el lloc on també es poden contemplar les tombes antropomòrfiques. Les plantes superiors de l'edifici van estar uns anys llogades a una entitat vinculada al bisbat que hi portava a terme activitats diverses. Des de fa uns temps, però, es troba desocupat i pendent d'una rehabilitació.

Bibliografia

- Anònim (1965). "L'alpinisme al servei de l'arqueologia. Una exploració a l'església de Sant Mateu de Bages", Centre Excursionista de la Comarca de Bages, circular núm. 112 (gener). Manresa.
- AINAUD, Joan (1948). "Nota sobre iglesias prerománicas", Anales y boletín de los museos de arte de Barcelona, vol. VI (3 i 4), p. 313-321.
- BARRAL ALTET, Xavier (1981). L'art pre-romànic a Catalunya. Segles IX-X. Barcelona, Edicions 62, p. 232.
- BENET, Albert; MAZCUÑAN, Alexandre; JUNYENT, Francesc (1984). "Sant Mateu de Bages", Catalunya Romànica, vol. XI "El Bages", Barcelona, Fundació Enciclopèdia Catalana, p. 449-452.
- LLONCH, S.; TARRACO, E. (1979). "Dos capiteles inéditos de tipo califal y procedencia catalana". Congreso de Arte y Cultura mozárabe, Toledo.
- NOGUERA, Valentí (1904). Monografia del poble de Sant Mateu de Bages, Manresa.
- OLIVARES, D. (1998): Memòria del trasllat de dues tombes del Collet del Cargol (Sant Mateu de Bages, Bages). Treball inèdit a l'Arxiu Servei d'Arqueologia de la Generalitat, núm. reg. 2129.
- [SITJES MOLINS, Xavier] (1959). "El Arte antiguo en la Comarca de Bages". Sant Mateu de Bages, Bages, núm. 71, Manresa, p. 13.
- SITJES MOLINS, Xavier (1977). Les esglésies pre-romàniques de Bages, Berguedà i Cardener, Manresa, p. 180-183, 201-201.
- SITJES MOLINS, Xavier (2013). Els castells i torres medievals del Bages, Centre d'Estudis del Bages, Col·lecció Monogràfics, 29, Manresa, p. 133.

